

ZGODNJA DANICA

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za po leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIV.

V Ljubljani 28. mal. serpana 1871.

List 30.

Ali bodo vlade res papeža zapustile?

Zapustiti papeževo reč se pravi pri vladah: zapustiti same sebe. To vlade dobro čutijo, toraj zdaj hité kralju-roparju naznanjati, da reč še ni dognana in pričujočnost njih poslancev v Rimu nima pomeniti, da so z Viktor-Emanuelovo nagrabljenostjo zadovoljne.

Skusile so vlade, odkar je papež oropan, že marsikaj grenkega. Kakor zveri na rop gredó, kadar solnce zaide, enako so tako imenovani „internacionalci“ vladam na vratu, odkar so papeža pustile okraati in očuliti. Ti strahoviti sovražniki človeštva so velik del mesta Pariza in veliko ljudi s petrolejem pokončali, in zdaj zopet pišejo, kaj še le vse so osnovano imeli! Ako bi Verzejci le za malo dni pozneje bili mesto v oblast dobili, strašno razdjanje bi bilo še med poslopji in ljudmi. Ker so pa ti sovražniki povsod razširjeni, toraj se vse evropejske vlade bridkostno pečajo s tim, kako bi jih zaterle. V Portugaciji so jih veliko zaperli, v Španiji maršal Serrano veliko ojstrost zoper nje svetuje; na Dunaju se jih boje. Pravi sicer „Unitá“, da „komunisti“ se smeja pehanjem vlad, ki so take gade zredile v svojem lastnem naročji; vendar je pa tudi res, da že to slabi sovražnike človeštva, ker vlade in ljudstva bolj jasno spoznavajo njih namene, njih osebe, njih časnike, in pa brezno, v katero ta peklenska družba namerja človeštvo prekucniti. Vlade in narodi se bodo zopet obrnili, obračajo se že k Cerkvi, k papežu, k pravici, in zmiraj bolj se jim bodo studili gerdi ljudje, katerih namen je požigati in klati, katoličane v brezverce in nejevernike spreobračati.

V „Unitá“ piše oseba mnoge veljavnosti iz Verzejla, da po vsem Francoskem gospoduje ena sama misel: da z Italijo se mora pošteti. Vsi tirjajo to zadostenje: eni ko katoličani, drugi ko konservativci, drugi ko Francozi; vlada in vladani so edini. — To ne bodo ravno danes; čakati je treba vgodnega trenutka, — čakati sterpljivo, ker kri francoska je vroča. Ako bi Thiers bil zmožen jutri zbrati armado na Snežnikih, govoril bi tako kakor je govoril vselej. Zdaj molči in molée dosti govori.

Tudi Avstrija bode zmiraj bolj spoznala, koliko so vredni marsikteri ljudje, ki se z jezikom stokrat pridušajo na vstavo, skrivaj pa roke molé pariškim komunistom ali pa „pikelhauberjem.“

Zmaga sv. križa v II. stoletji.

Ako vas svet sovraži, vedite, da je mene poprej sovražil, ko vas.“ Jan 15, 18.

Oznanoval se je že po vsem svetu sveti križ; tekla je pa tudi kristjanska kri v Rimu in po drugih krajih. Padli so aposteljni in z njimi so padli tisučeri krist-

janje za vero v križanega Jezusa. Vendar je vedno rastlo število verujočih tako, da je v tem stoletji že Justin mučenec mogel reči: „Ni ga naroda na zemlji, iz kterega bi vsaj nekteri ne verovali v Kristusa Gospoda.“

Ali tudi po smerti aposteljnóv ni zginila čast sv. križa; slava Križanega se je pospeševala bolj in bolj. Pod obrambo sv. križa so razcvitale se od aposteljnóv ustanovljene cerkve v Edesi, po Partiji, Perziji in v Indiji. Iz Rima je prinesen bil Jezusov nauk v Kartageno in do zapadnih pokrajin Afrike, ter je tam se vkoreninil. Iz male Azije so prispeli, da so ustanovili nove cerkve v Lionu, v Vieni in v Parizu, in pod zastavo sv. križa so si v kratkem opomogle. Nekako naglo si je vzmagalo kerščanstvo v Armeniji, po deželah rimskega cesarstva, in celo po Britaniji. Sv. Lucin Angličan je bil med vsemi kralji prvi, kateri je kristjan popustil dom in rojake svoje, da bi drugim narodom, vzlasti Helvečanom, oznanoval kerščansko vero. Tako je postavljen bil skoro sv. križ na Španjolskem, v Legioni, v Asturiji in Kordovi; na Francoskem, v Arelatu, v Tulusu in v Turu; na Nemškem, v Kolinu, v Trientu in po drugih mestih.

Sveti križ jim je bil obraznik in učenik vseh čednosti, ktere so v djanji kazali pravoverni kristjanje sploh v tem stoletji. Kdo bi ne žaloval nad svojimi grehi, kadar vidi za njegove grehe terpeti Jezusa? Kdo bi si ne prizadeval za pravo gorečnost v molitvi, kadar vidi na vertu Gezemanskem in sliši celo na križu goreče moliti Jezusa? Kdo ne bi hotel poterpežljiv biti v križih in težavah, kadar vidi v naj večih mukah in bolečinah prepoterpežljivega Jezusa? Rešitelj naš se je popolnoma vdal v voljo nebeškega Očeta, kdo bi hotel biti nepoterpežljiv ter žaliti Boga svojega mermraje in zasramovaje, ko bi ravno tako imel biti preganjan in po nedolžno tiran v smert? Jezus je molčal na križu, da bi po njegovem zgledu tudi kristjan tiho in molée prenašati mogel vsakoršne krivde in zaničevanja brezbožnega svetá.

Cerkve ni bila še prosta preganjanja judovskega, ko vstane veliko groznejši sovražnik, poganski Rim, hoteč zatreti nauk sv. križa. Rimljani so se s početka sicer prizanašljivo vedli proti kristjanom, češ, da so le neka judovska ločina. Viditi pa, da so se ločili od judovske shodnice in da nočejo iskati pribežišča ne v atenskih, ne v kartagenskih, ne v rimskih poganskih božnicah ali tempeljnih, tedaj so se vzdignili proti kristjanom kot sovražnikom poganskih bogov in puntarjem zoper javni red, ter so s tega obzira hotli jih potlačiti. Čistu zaumek častiteljev sv. križa o naj višem bitji je bil ves drugačen od občnega surovega zapopadka pri poganih, kateri niso vedili, kaj si imajo misliti o Bogu duhovnem, kateri se ne vzobražuje ne

v telesni podobi, ne v drugem vidnem znamenju, ter se tudi ne časti s slavnimi, pri poganih navadnimi žertvami. S početka se tedaj Rimljani skor nič menili niso za verovestnike kerščanstva; sej tudi prvo preganjanje ni izhajalo tolikanj iz sovraštva, marveč iz divjih strasti razuzdanega serca. Še le ko je kerščansko verstvo bliže poznano bolj in bolj bilo razširjevano, kadar se je poleg ljudskega razsodka moglo pričakovati globoče češčenje in splošnje sprejemanje kerščanstva, razvnel se je boj na smert in življenje med starim in novim svetom, med poganstvom širitisučletno zgodovino v svoji službi imajočim in med kerščanstvom, češ, še le od včeraj bivajočim in svojim spoznavcem zatajevanje samega sebe in trenje svojega telesa oznanujočim. A kateri je bil glavni vzrok tega preganjanja, v katerem je bilo grozovito pomorjenih na tisoče in tisoče kristjanov večidel naj izverstnih in naj blagsih? — Vzrok tega je bila ljudska ošabnost in napuhjenost. Onim, kateri so sami sebe imeli za olikane in visoke, kateri so se že pred skrivaj smejali priprostosti in praznovanju ljudstva brez tega, da bi to visokomiselnost zadušili v korenini; onim je služilo zlasti v spotiklje, da bi mogli skupaj s prostim ljudstvom sprejeti ravno tisto učenje, pripoznavati tiste verske resnice, v tistih svetostih iskati svojega rešenja, z zaničevanimi rokodelci, z ubogimi kmeti, da celo z navadnimi sužnji biti ena rodovina, ena bratovščina. K temu pa še vera v križanega, poleg njihovega mnenja golega človeka, ki ga je njegov lastni narod kot hudodelnika zavgel in k smerti obsodil; kateri si je revnih, zaničevanih, neučenih ribičev izvolil za poslanca svoje; proti vsemu temu se je hudo vzdigovalo visokomiselno serce Rimljanom. Razun tega so se o zborih kristjanskih razširjevale naj gerši obrekovanja in laži; med drugim, da novorojene otročice kristjanje v njih mučijo po vseh udih, ter jih v znamenje skrivnosti umoriti dajo onim, ki vstopijo v njihovo družbo, izpijajo po tem njihovo kri, meso pa razsekajo in jedo v naslednjem gostovanju, kjer nezmernost vzbujuje človeka k telesni razuzdanosti; na zadnje pa da oskrnjajo nočno temo z naj geršimi hudobijami. (Vid. Justin. martyr. apolog. 1. cap. 35. Tertul. apol. cap. 7, 8, 9.)

Antonin, sprednik Marka Avrelija, je bil divji preganjavec kristjanov. Sv. Justin, kateri je iz pogankega modrijana postal kristjan in potem mučenec, je podal temu cesarju svojo prav izverstno pismo obrambo ali apologijo, ktera dostojno opravičuje verstvo kerščanstvo, zoper katero so tedaj hudo divjali krivi modrovavci poganski. Ta spis je dober vspeh imel do Antonina, da je svobodniše spet dihati moglo kerščanstvo. Antonin umre; Mark Avrelij, njegov pasterk, mu je bil naslednik. Ta je povzdignil poganstvo modrovanje ali filosofijo na prestol. Moder je bil v knjigah, v sercu pa je sovražil kerščanstvo. Ves napuhneni neznanbog se za svoje naj hujše krivičnosti še zmenil ni. Bil je mož in oče, vendar je pustil svoji ženi Favstini in hčeri Lucili svobodno živeti. Kar vladar je daril in službe razdaval prešestnikom, teptajoč naj svetejše prava človeške. Da bi sebe in svoje gerdobije mogel izgovarjati, je s privoljenjem starašinstva (senata) določil, da se njegovi ženi Favstini, ko je smert konec storila njenim hudobijam, ima skazovati božja čast; postavil ji je božnico in žertvenik, ter službo in skerb za darovanje izročil odločenim ženskim osebam itd. Božje češčenje je dosegel tudi Lucij Ver, da si je sedež svoj oskrnil bil z ostudnimi gerdobijami.

Mark Avrelij je bil praznovestno silo vdan. Ko je mogel na vojsko proti ptujcem, je poklal tolikanj žertev, da so Rimljanje smejaje mu djali: „kadar se verne domov, ne najde nobenega goveda več, katero bi darovati mogel za dobljeno zmago.“

Modrija tega vladarja je dospela do norije. Pod

njegovim varstvom in pod obrambo cesarskega dvora se je sestavila družba gorljivih modrijanov, kateri, dasi se niso vjemali v svojih nazorih (mislih in naukih), so se vendar sklepali v sovraštvo in napadanji kerščanske vere, ktere razširjevanje in razcvitanje jih je z jezo in studom napolnovalo. Po prigovarjanju teh modrijanov je Mark Avrelij vse kristjane imel tudi za neprijatelje svoje filosofije. V njegovih rokah je bila oblast, toraj jo je v svoji norosti obrnil k naj hujšemu preganjanju sovražnih kristjanov; učitelje sv. evangelija je izdal vsakoršni besnosti starašinstva in ljudstva. Po vsi rimljanski državi se je prelivala keršanska kri. Vladovanje tega kronanega modrijana se šteje med naj groznejše preganjanja keršanske vere in cerkve.

V tem stoletju je za poslavljenje sv. križa mnogo storil že omenjeni sv. Justin, modrijan in mučenec, potem Barsimej škof v Edezi, Melit škof sardiški, Atenagora kerščanski modrijan, Teofil škof antiohijski, in Irenej škof lionski. O tem poslednjem hočem nekaj prištaviti. Mnogo jih je v Lionu in okoli mesta pripravil k časti sv. križa in ni se mu škoda zdelo nikakega terpljenja in darovanja. Med tem pa pošlje satan, nasprotnik vsemu dobremu, dva glasovita krivoverca Marcijana in Valentina v sosednjo okolico lionsko, da bi tam med novo spreobrnjene kristjane nasejala kokolja krivega učenja. Tedaj je pa goreči škof še veliko bolj jel skrbeti, da ohrani pravoverne, kakor pred, da spreobrne nejeverne. Ne le da je v svojih krepkih govorih odkril in očitno kazal neresničnost po krivovercih zasejanega učenja; lotil se je marljivi in učeni viši pastir tudi peresa, ter je zložil nekoliko prav podučnih knjig, v katerih je čisto apostolsko učenje tako pomenljivo stavil vsem pred oči, in iz pekla prihajajočo laž krivoversko razkazoval tako na tanko, da se potem noben krivoverec ni derznil več motiti sv. škofu vdane čede. Nasproti pa so bili pravoverniki lionski po teh bukvah v resnici in v veri v križanega tako poterjeni, da so premnogi v koj potem vstalem hudem preganjanju volili raji terpeti naj grozovitniše muke in tudi smert, kot odstopiti od vere v Križanega Jezusa. Junaška stanovitnost toliko kristjanov se brez pregovarjanja pripiše sv. Ireneju. Pod cesarjem Severom je tudi velika množica kristjanov kervavela za vero Kristusovo, da so po spričevanju sv. Gregorja s kervjo zalite bile vse ulice. Tedaj je bil umorjen tudi sv. škof Irenej.

Med drugimi svetniki tega stoletja so se skazali še: Simeon škof jeruzalemski, kterega so križali; Tit, Timotej in Onezim, učenci sv. Pavla; sv. Evstahij in tovarši njegovi; sv. Gervazij in Protazij; sv. Felicita s svojimi sedmerimi sinovi, kateri so vsi neizrekljive muke in smert preterpeli za poslavljenje in spričevanje križanega Jezusa Kristusa. Cele bukve bi bile potrebne k opisanju junaškega deržanja in stanovitnosti teh kristjanov; — na kratko naj povém le nekatere prigodbe iz življenja sv. Felicite in njenih sinov.

Poganski duhovniki v Rimu so opazili, da pobožno vedenje sv. Felicite in njenih sinov nagiba mnoge pogane k sprejetju kerščanske vere; gredó toraj k cesarju Marku Avreliju, in mu pravijo, da se bogovi nad mesto Rim serdijo, ker Felicita, gospá iz visokega rodú, ne jenja mestnih prebivavcev odtegovati od njihovega češčenja, in da je potrebno, naj se ona s sinovi prisili k očitnemu malikovanju, drugač se maliki ne dajo ukrotiti.

Publicij mestni glavar ukaže poklicati bogaboječo gospó. Pa nobene obetanja, ne hlimbe ne grozbe mu niso nič pomagale. Rekla mu je: Tako malo me straši tvoja grozba, kakor me malo mika tvoja hlimba. Ni jaz ni moji sinovje se ne damo odverniti od prave vere. — „Vsaj svojim otrokom daj živeti,“ ji pravi Publicij na to. — „Moji otroci, odgovori Felicita, bodo

na veke srečno živeli, če umró za Kristusa; ako pa bi darovali vašim bogovom, ki so le hudobniki, bi jim to bilo v večno smert.“ —

Kadar je pripeljana bila že na morišče mati s sinovi svojimi, jih je, kakor nekda mati makabejska, opominjala k poterpežljivosti in stanovitnosti. „Ljubi moji sinovje, povzdignite oči, pa ne k trinogu, ampak k nebu! Glejte, tam je vaš Bog in Odrešenik, Jezus Kristus, tam vas on čaka, da bi vas ovenčal s krono večne slave. Svojo kri je prelił on za vaše rešenje; dajte še vi svojo kri v poslavljenje njegovega imena. Ne gledajte na muke, s katerimi se vam grozi trinog; marveč pomislite na radost, katero vam Bog obeta v nebesih! Bojujte se pogumno in viteško, in ne odstopite od ljubezni Jezusa Kristusa!“

In tako so mati in sinovje svoje življenje dali za Jezusa Kristusa govore: „Raji umerjemo, kakor da bi darovali hudobnim duhovom, vašim bogovom.“

Delarci in sedanji čas.

(Govoril g. M. Močnik v 3. shodu katol. besednice.)

(Konec.)

Koliko se je že tukaj terdoserčni liberalizem zagrešil nad ubogimi delavci! Velike društva na akcije jemljejo delavcem ves zaslužek, in državni liberalizem jih še podpira in daje bogatinom vgodne postave. Ako si priden delavec, ki delaš ves ljubi dan v potu svojega obraza, pa si vendar ne prislužiš toliko, da bi sebe in svoje pošteno preživil, je to hudo, — res zelo hudo. — Tisti vsega spoštovanja vredni stan malih obertnikov, kateri je tudi zastopan v našem društvu, čedalje bolj zginja. Nemški pregovor sicer pravi: „Das Handwerk hat einen goldenen Boden“ (rokodelstvo ima zlato podlago), ali kaj pomaga vse to, ker se našim obertnikom tla pod nogami zibljejo in vdirajo. Velike ribe ujedajo male, in velika obertnija pa končava malo obertnost. Koliko obertnikov so že na suho djale tovarne, koliko pridnim rokam so že zaslužek vzeli stroji ali mašine. — Pa vendar to ne more drugač biti; mehanika in tehnika delate čuda, strojev ne more vlada prepovedati, tudi mi sami bi tega ne želeli, in ko bi brez vsega tega mogli biti, kar nam tovarne prav v ceno prodajajo in stroji izdelujejo itd., bi nam ne bilo prav. — Po svojem stanu in opravi v obertnijskih rečeh nisem znajden, tedaj se v posebnosti ne morem spuštati, še manj svetovati; želim pa, da bi se to zelo važno vprašanje tudi pri naših shodih obdelovalo, in da bi o tej reči gospodje govorili, ki so v tem strokovnjaki; vendar si pa upam terditi, da se dostikrat vzroki, zakaj da tu ali tam obertnik upeša, drugod iščejo, kakor tam, kjer se prav za prav nahajajo. Res je sicer, da so vsled strojev nekatere obertnije prenehale, a začele se bodo drugačne, ljudje za svojo opravo in obleko čedalje več potrebujejo, kupčija za nekatere obertnijske reči na drobno se je povzdignila, krojači in čevljarji so postali trgovci v svoji stroki, živalni stroj jim zaslužka ne krati, ampak ličnejši in cenejši je potem njih izdelek, in ravno tako je pri obertnikih drugih verst. Ako vse to premislimo, vidimo, da poštenu, pridni in umni rokodelci tudi dan danes izhajajo, ako ravno ne sijajno, pa vendar le pošteno. Ta doba, v kateri smo z obertnijo, je prav za prav prestopna doba, iz nekdanjih cehov (cunftov) in samoprodaje ali monopolov do prostosti v obertnosti in kupčiji; staro je prenehalo, novih družb ali asociacij nimamo, ker brez druževanja med obertniki ne bo moglo biti, sicer bo péšala obertnijska vednost in izurjenost in namesto pravih mojstrov bomo imeli pri sedanjosti prostosti mojster-skaze. Ako pa modri in razumni obertniki, posebno ako jih bo še modra postavodaja podpirala, to

prehodno dobo znajo dobro porabiti (sej imajo postavo o združevanju i. dr.), bo menda za obertništvo bolje, kakor si sploh mislimo.

Tedaj tudi delavcem (med katerimi pa ne mislim dninarjev ali težakov, marveč male obertnike in njih pomagache in dečke), velja pa prislovica: „Pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal.“ In te poti so se poprijeli tudi delavci po mnogih krajih, ter se združili v asocijacije, da postane njih veljava na zunanjestvo toliko večja. Mali obertniki so stopili tudi pret. mesca pred ministra kupčije g. dr. Schaeffle-ja. Temu gospodu je došla nenavadna sreča, da je postal iz profesorja minister, in tam bo imel priliko misli in teorije, ktere je učil, v djanji izpeljevati. Do njega so se obrnili mali obertniki z adresno, v kateri med drugim pravijo, da mora država resno za to skrbeti, da mali obertniki ne pridejo ob ves zaslužek, in da bi sad dela vživali le nekteri bogatini, kateri pa, ako se okoliščine spremené, delavce razpuste itd. Obupnost se poslednjič polasti serca delavcev ter postanejo deželi silo nevarni, ako se jim jemljejo pogoji življenja (eksistencije). Potem pa razložé več točk, nekaj političnega nekaj družbinskega vprašanja, in med drugim tudi volitveno pravico za male obertnike. V pretres teh točk, se vé, da se ne morem spuštati, ravno tako ne bom pretresal odgovora, ki se je bóje tako-le glasil: Poznam dobro obtežano stanje malih obertnikov; bodite prepričani gospodje, da volitveno pravico v kratkem zadobé vsi, ki plačujejo posrednje davke. Povedati pa moram, da me je naj bolj zanimala točka, v kateri govore obertniki od boljšega poduka rokodelskih dečkov, ker se s takimi dečki sam kolikor toliko vkvarjam in sam previdim, da bi bilo tukaj marsikaj treba vravnati.

Vse naj modrejši in naj boljši postave pa ne bodo zboljšale človeškega stanja, dokler se ljudje, visoki in nizki, imenitni in priprosti, bogati in reveži, ne povernejo zopet k kristjanskim načelom. — Koliko se govori dan danes o pobratimstvu, o enakosti med narodi, in vendar še ni bilo nikoli toliko opravljanja, hujskanja in sovraštva med narodi; v imenu svobode in enakosti se ljudje na tisuče moré. Kdo ne vidi, kako se siromaščina in revščina širi med ljudmi, in ljudje, ki bi imeli pomagati, hujskajo ljudi na premoženje drugih, namesto da bi sami pomagali. Napačno je dalje, da imamo le sedanje življenje pred očmi in se za prihodnje ne menimo; vsak hoče vživati, ter pozabi izreka, ki pravi: „V potu svojega obraza boš svoj kruh jedel.“ Toraj tolika nezadovoljnost, ker le malo jih je, ki to umejo. — Kako je mogoče, da bi društva nastale, v katerih bi bogati obertnik delil z ubogim delavcem svoj zaslužek in eden drugemu pomagala nositi težki jarem. Zastonj je tukaj vsa državina modrost, vsa zgovornost; tukaj le pomaga kerščanstvo. Že je več kot 18 sto lét preteklo, kar je nebeški Učenik pobratimstvo, enakost in svobodo na svet prinesel, — in svet se véde, kakor da bi bil to sam iznašel, — a kdor si upa svobodno besedo pregovoriti, in svetu oznanovati pravi nauk, tega lažnjivi svobodarji vstrelé, kakor nadškofa in druge duhovne v Parizu. — Kerščansko življenje se mora zopet verniti v hišo mojstrovo, mojster naj bo gospodar nad rokodelskimi dečki in tudi nad družeti, ne le samo gospod, ki delo daje in delavce plačuje. — Ker so pa take misli večjidel le pobožne želje, toraj radostno pozdravljam vse take društva, osnovane na kerščanski podlagi, katerih namen je, pomagati posameznemu k telesnemu in dušnemu blagru. Med take društva štejem v prvi versti rokodelske družbe, kakoršna se tudi pri nas nahaja. — Ako je mogoče posameznemu, vzlasti mnogim pomagati, pomaga se tudi vesoljstvu. —

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Nazaj k keršanstvu!

Narodnemu francoskemu zboru v Verzajlu se imajo v kratkem izročevati razni predlogi o cerkvenem pravu. Poslanec P. Pradié daje v ta namen na svetlo delo: „Opombe mojim tovaršem o predlogih, ki vero zadevajo.“ „Univers“ od 18. jul. upa, da to delo bode močno koristno poslancem, ker želje g. Pradié-ta so želje vsih katoličanov, ko gre na to, da se Cerkev, njenim korporacijam in njenemu uku poverne popolna svoboda. — Vpliv keršanstva v narod je naj imenitnejše opravilo ne le državnega zbora, ampak tudi 19. stoletja, pravi pisavec, ker na to je zastavljena prihodnost človeškega zaroda.

Pradié dokazuje, da Franciji žuga nekako politiško in občinsko razpreženje, nevarnost za njeno velikost in njeno prihodnost, ako je ne reši vera iz brezna, v katero so jo vergle zoperkatoliške zmote.

Pervi predlog ima obsegati razmere med cerkvijo in državo, pogodba ali konkordat z Rimom se ima vravnati, cerkve, svetišča, pokopališča itd. se morajo duhovstvu poveriti; država se bo odrekla volitvam škofov in župnikov in sploh predpravicam od leta 1802, ter imenovanim „organskim artikelnom“, sploh se ne bo mešala v verske reči, razun da bode varovala vestno svobodo, očitni red itd. Nevredno štetjanje od državine strani po enciklikah, brevih itd. se čisto zaverže.

Drug predlog ima obsegati polno in celo svobodo v začetnih, srednjih in višjih naukih; vse zadevne postavbe od l. 1850 se odpravijo.

Tretji in četrti predlog zadevata pravice raznih šol in vseučiliš, pa pravice združevanjske.

Pradié, v edinosti z Magr. Parisis-om, bode nadalje dajal na svetlo svoje „opombe“, ki so kaj tehtne za cerkveno vprašanje v sedanjem zmedenem času, in želeli bi bilo, da bi se tudi avstrijski škofje lotili enacega pripravljavnega dela, ker do zasuka mora tudi tukaj priti, ako se imajo oteti država in državljani. „Unità“, ki to reč obširno obravnava, pristavlja pomenljive besede: „Med tem pa je mično opazovati, kako vse zlagoma skušnja razkropljuje zmote in vraže pri samih tistih narodih, ki so bili od njih naj bolj pijani, ter se spoznava, kako neumna je bila vojska, ki so jo bili vneli zoper Cerkev in vero; upajmo, kakor je bila Francija drugim narodom učenica v lažnjivih liberalizmovih načelih, tako bode perva, ki bode odkritoserčno dajala lepi zgled, kako naj se čisto in naravnost poverne k načelom keršanstva.“

Iz Ljubljane. Čč. gg. novoposvečenci ljubljanski in čas in kraj novih maš. —

Aljaž Jak., 6. avgusta v Smledniku.
Avgustin Fr., 15. avg. v Retečah.
Barbo Mih., 15. avg. v Mirni peči.
Brezovar Jan., 13. avg. v Šmartnem pri Litiji.
Ceme Karl, 6. avg. v Teržiču.
Dolenec Jan., 13. avg. v Motniku.
Eržen Fr., 6. avg. pri sv. Jakobu v Ljublj. o 1/26.
Jesih Avg., 13. avg. pri sv. Petru v Ljubljani.
Kosir Jožef, 20. avg. v Črnem verhu nad Polh. grad.
Kralj Mat., 6. avg. pri nunah v Ljubljani.
Lavrič Mat., 20. avg. v Zapogah.
Mali Fr., 15. avg. v Teržiču.
Marešič Fr., 3. avg. na Šmarni gori.
Mekinec Fr., 15. avg. v Ternovem v Ljubljani.
Mervec Jan., 15. avg. v Vodica.
Pakiž Jak., 20. avg. pri Novi štifti fare Sodražice.
Plevanič Jan., 13. avg. v Leskovcu.
Poklukar Jož., 15. avg. v Gorjah.
Porenta Fr., 6. avg. v stari Loki.

Primožič Jern., 2. avg. pri nunah v Ljublj.
Ramovš Andr., 20. avg. v Smledniku.
Šalehar Ignacij, 15. avg. v Šent-Rupertu.
Tramte Ant., 6. avg. v Škocijanu pri Dobravi.
Verbajš Ant., 20. avg. v Šmartnem pri Litiji.
O. Aleks. Roblek, 2. avg. pri čč. oo. franč. v Ljublj.

Iz tretjega leta čč. gg.:

Keržič Ant., 15. avg. pri čč. oo. frančiškanih v Ljublj.
König J., 13. avg. v Starem logu.
Kukelj Ant., 13. avg. na Ježici.
Nemec Ant., 15. avg. v Mavčičah.
Rozman Jurij, 20. avg. v Terbojah.

Blatovec se je zopet v teologijo zaletel; 20. jul. mlati na novo „Unfehlbarkeit.“

Prodal se je pa precej s prvim stavkom, koliko razume o katoliški teologiji, in postavil se je na led tako hudo, da malokdaj tako. Pravi namreč: „Leto in dan je preteklo, odkar je v Rimu rešeno veliko teologiško preporno vprašanje, če namreč vsi škofje, pod predsedstvom rimskega papeža zbrani nezmotljivost Kristusove Cerkve predstavljajo¹⁾, ali pa če je ta nezmotljivost čisto osebna in vsakočasnemu rimskemu papežu izročena.“²⁾

Koliko je vredna nadaljna zmés laži in sanjarij Tagblattovega teologa, kateri še glavnega vprašanja tako imenitne reči ne razume, akoravno se je že toliko o tem pisalo in je tako dolge členke že sam pisaril, to naj bravci sami sodijo.

Iz Kranja. Z. Mnogi popis prinašaš, draga Danica, o papeževi 25letnici od blizo in daleč. Ali samo iz Kranja ne bo glasu? To bi ne bilo prav, ker tudi katoliški Kranj je slavil očeta vesoljnega keršanstva, starčka Pija IX. V predvečer 16. junija je strel in slovesno zvonjenje oznanovalo zgodbo, ki je neslišana od Petra do 257. naslednika njegovega, Pija IX. Pisalcu teh verstic je ostal blag spomin iz otročjih lét. Bilo je leta 1846 o poletnem času. S svojim starim očem sta hodila po gorenškem polji in zvonili so zvonovi v vseh mnogobrojnih farnih cerkvah in družnicah. „Kaj je to?“ praša deček starega očeta. „Umerli so papež, zato povsod zvoni,“ bil je odgovor. Današnji dan je bil tudi pisalec med slovesnim zvonjenjem na zelenem polji. In od mladostne dobe do danes, po preteklih 25 letih, ni slišal še tako ginljivega zvonjenja iz vseh stolpov vseh cerkvá od blizo in daleč. Živo mu je toraj stopila pred dušo preteklost in sedanjost. 16. junija, ravno presv. serca Jezusovega, bilo je v farni cerkvi kaj tiho — praznično. Kako to? Povzdigovalo je namreč čutečega vernika, ko je videl tako trumo pristopiti k Gospodovi mizi. Vsem tem obhajancem, upamo, klila je v serci danes goreča molitvica za starčka Pija IX. Nedeljo, 18. junija, pa se je praznovalo cerkveno opravilo kot največje godove. Strela ni bilo ne konca ne kraja. In bolj ko se je bližal večer, mogočnejše se je glasil. Pripravljati je namreč moral za sijajno razsvetljavo, ki se je pri nas za nedeljo večer odmenila. Z mrakom so se zabliščele svetilnice iz naj viših stolpovih lin. Na to se je razsvetljevati jel stolp v spodnjih oddelkih. Ko je bila prižgana luč na stolpovih višavah, zasvetile so se brezštevilne lučice na oknih premožnejih in revnejih brez razločka. Le malo oken in malo serc je ostalo temnih. Množica ljudi je mirno in povzdigne nega duha hodila od ulic do ulic ter si ogledovala razsvetljavo posamesnih hiš. Po mlajih so gorele daleč gori v kviško luči; čez ulice so viseli razsvetljeni baloni s papeževimi znamenji; na oknih pa so se opazovali množični, sem ter tje prav okusni transparenti. Če si se pazljivo med množico gibal, slišal si sem ter tje reči

¹⁾ To tedaj je bilo še le vprašanje?! — ²⁾ To samo tedaj?! Vr.

koga: „Tacega večera pa še ni videl Kranj in ga ne bo.“ Mnogo gostov iz Teržiča in Loke, ki so razsvetlili doma že 15. t. m., opazovali smo ta večer radostno med nami. Tako je prišla 10. ura. Kmal po desetih je prižgal na svoje stroške mladi častni meščan našega mesta — v resnici mestu čast — bengalični ogenj v narodnih barvah visoko na stolpu. Vtisek je bil tako čarovit, da so postarani možje pri tem pogledu navdušenosti slavo klicali temu, ki mu je bil ves večer posvečen. Enacega veličastnega trenutka kot je bil ta, da je bliščal ves Kranj z stolpa doli razsvitljen v rdeči barvi, ni imelo, menim, nobeno mesto na Slovenskem. Ob enem kot v stolpu prižgal se je bengalični ogenj na čitalniščnem balkonu, v zvesto pričo, da posebno še v Kranji je cerkev in narod vse eno. Čitalniško poslopje pa je bilo že od danes zjutraj z narodnimi in avstrijskimi zastavami vse prepreženo. Ogledovalcu je morala biti všeč razsvitljava te ali une hiše po mestu, pisalca pa je pot pripeljala v oddaljeno predmestje, kjer po njegovi dozdevnosti stanuje marsikaki revež, ki še ne vé, kje mu je pripravljen jutranji kruh. In, dragi čitatelj, razsvitljava teh bornih stanovanj mu je bila najginjliveja. Najžarneje mu je svetila lučica na oknu reve, ki je prižgala z eno svečo vse, kar je imela. Krog polnoči smo pogasili lučice v mislih na raznotero zgodbo vseh stoletij kerščanstva in s prepričanjem, da v namen kot danes vsaj mi ne bomo razsvitljevali Kranja več; prekrižali se v spominu na ljubelega starčka Pija IX; svojim angeljem varhom prepustili skerb za-se; k Pijevemu angelju varhu pa izdihnil: naj posebno skerbljivo čuje nad njegovim dragim življenjem.

Iz Slavinske fare. (Požar.) Že pomnim v 14 letih svojega pastirovanja v ti fari 10 požarov v fari, ali tolicege ne, kot je bil zadnji 19. t. m. pred polnočjo v Petelinah, kjer je v 14 letih že v četrto gorelo. V nenavadni vročini letošnji in pri vertincih južnega vetra je bilo v nekterih minutah 29 hiš z drugimi kmetovavskimi poslopji v plamenu. Veliko ljudi ni drugega otelo, kot kar so v veliki naglici nase djali. Zgorelo je veliko ovac, več prešičev in 1 krava, vse bišno in kmetijsko orodje, vsa obleka in veliko sená, ki je tukaj kmetova podlaga, iz ktere plača vse davšine. Kolika škoda iz ene majhine neprevidnosti! Škoda je namreč skorej tolika kot od poprejšnjih 9 požarov skupaj, cenjena čez 20 tavžent gold. Petero jih zavarnine (asekuracije) ni plačalo, drugi so bili pa večji del le za majhine zneske zavarovani. So tedaj ti naši pogorelci res usmiljenja vredni in zdatne pomoči potrebni. Zato prosim v imenu nesrečnikov „Zg. Danico“, naj blagovolj darove usmiljenja nabirati za Petelinske pogorelce, nadjaje se, da blagi Ljubljčanje in drugi dobrotniki kranjske in sosednjih dežel, ki so že revežem toliko v njih stiski pomagali, tudi ubogih pogorelcev v Petelinah, ki je naj revniši vas v Slavinski fari, ne bodo pozabili. *)

A. P. f.

Iz Zalega loga. S premnogih krajev se po „Zg. Danici“ naznanujejo lepe, ginjlive in veličastne preslavljevanja 20letnice papeštva našega sv. Očeta Pija IX. Kaj tacega, kakor po mestih in terjih, se pač med hribovci storiti ne dá; kar se je pa dalo storiti, smo storili tudi tukaj. Da se je, kakor povsod, 15. junija popoldan s prazničnim priterkovanjem in streljanjem preveseli dan te slavne 20letnice oznanoval, se samo vé. Zvečeri ob Ave-Mariji, ko so ljudje z dela prišli domú, smo pa v cerkvi pred izpostavljenim sv. Reš. Telesom molili sv. roženkranc in litanije za sv. Očeta, ter z blagoslovom sklenili. Ko iz cerkve pridemo, se pa mogočno

odmevajoče streljanje začuje z visokega hriba „Gróbelj“, kjer za strehe plóšice lomijo in pripravljajo; in kmalo nató se ondi posvêti veličasten kres, ki je dolgo plamtel proti nebu v hvalo Bogu za slavni spomin. Ondi so vidili kresove goreti v Martinem verhu, v Potoku, v Davči in tje čez, da jih ni bilo prešteti. Mladenci domá so pa lep kres napravili nad domačo vasjó, in ondi s streljanjem z móžnarjev unim na hribu odgovarjali dolgo v noč. Drugi dan, t. j. 16. junija, zjutraj ob dveh pa se spet zasliši slovesno priterkovanje in strel. Pri sv. maši, pri kateri se je pela tudi papeževa pesem in se je še posebej za sv. Očeta molilo, je bilo posebno lepo, da je bilo prav veliko naše mladine pri sv. obhajilu v namen sv. Očeta. V nedeljo potem, t. j. 18. junija, pa je bilo v ravno ta namen drugih odrašenih prav veliko pri mizi Gospodovi.

V nedeljo popoldan, ko smo pri farni cerkvi litanije z blagoslovoma opravili, pa nas je serce gnalo na prosto, ter smo se v lepi procesiji med slovesnim priterkovanjem podali do podružne cerkvice v Suši, med potjo smo sv. rožnikranec združeni molili za sv. Očeta, v cerkvi pa v sklep pete litanije Matere Božje opravili. — V spodbudo naj še povém, da smo tisto „molitev za rimskega papeža v sedanjih okolišinah“ (glej „Zg. Danico“ 20. list t. l.) od 15. do 22. junija vsak dan v cerkvi združeni obmolili. Ker so te molitve za potrebe sedanjega časa posebno primerjene, in od našega sv. Očeta 29. listop. 1870 po enkrat na dan s 100 dni odpustki obdarovane — kar je veljavno za celi čas sedanjih stisk sv. Cerkve — zato bi bilo močno želeli, da bi nanje ne pozabili, jih v omenjenem listu poiskali in prepisali, ter v imenovani preblagi namen o priložnem času, zlasti ob nedeljah in praznikih z gorečnostjo opravljali. Morebiti bi bilo pa še bolje, ako bi te molitve v Ljubljani posebej natisniti dali, da bi prav med ljudstvo prišle. Delajmo in molimo za blagor in zmago sv. Cerkve, in Bog nam bode pomagal. Vse v slavo Božjo!

Iz nemškega Gradca. Pri toliko veselih naznanilih o praznovanju papeževe petindvajsetletnice po slovenskih in drugih krajih, ki jih je Danica priobčila, bi pač ne imela več prostora o tem tudi iz nemških krajev kaj več pripovedovati. Dosti je, ako omenim, da po kmetih veje tudi v tukajšni škofiji enak živ katoliški duh kakor na Slovenskem, in se je torej veselje nad tako nenavadno božjo milostjo tudi enako slovesno razodevalo. Papežev poročnik z Dunaja, ki je bil tiste dni tukaj, je sam gledal s tukajnega gradu mnoge kresove in umetne ognje, ki so se žarili po vsi deželi na vse kraje.

Po mestih pač imajo liberalni vekači več moči in vpliva, kakor po Slovenskem; to pa je sád liberalnih časnikov.

V vedni spomin te slovesnosti so mil. knezoškof vabili duhovščino, naj za „duhovsko društvo“ (za obnemogle in bolne duhovne) kaj darujejo in so sami dali 3000 gold.; povabili so tudi premožne verne graškega mesta na mile darove za neko društvo, ki se je pri ti priložnosti začelo v prid dékel, ki so ravno brez službe, in sami mil. škot so koj darovali 2000 gl. — Njih besede in zgled so mnogo drugih dobrotnikov privabile, in upati je, da omenjeni društvi se bote kmalu zaterdno ustanovili.

Po srečni naključbi se je tukaj pri omenjeni priiliki (18. junija) še druga slovesnost obhajala. Sedanji mil. knezoškof so namreč l. 1869 v praznik presv. Jezusovega serca darovali svojo škofijo presvetima srcema Jezusa in Marije. Vlani ob tem času so iz Rima ukazali obhajati obletnico s pripravo slovesnostjo in poveljenim darovanjem. Letos, ker je bil praznik presv.

*) To prežalostna nesreča! Pomagaj Bog in dobri ljudje! Vr.

serca Jezusovega ravno papeževe petindvajsetletnice dan, so škof napovedali tridnevno in povabili papežvega poslanca z Dunaja, da je imel v nedeljo slovesno mašo, in o. Šmude ta jezuita, da je vse tri dni zjutraj in na večer pridigal o dobrotah presv. Jezusovega sercá, zlasti o presv. Rešnjem Telesu. Ljudstva je bilo vse polno pričujočega, in kat. možje, udje konserv. društva, so šli skupaj k sv. obhajilu.

Konservativnih društev je vedno več po deželi, in tvarine za njih razgovore ne manjka. Posebno tukajšno tiskarno društvo izdaja podučne zvezke, ki o pravem času svarijo pred nastajajočimi nevarnostmi. Liberalni deželni odbor namreč pripravlja novo postavo za županije, ki bi kmetom še bolj ko dosedanje jemale pravice in jih stavile pod silo mest in trgov in velikih kupčevavcev in posestnikov. Pravi prijatelji kmetov pa, posebno Herman in baron Buol, premišlujejo, kako bi se odvernili že dosedanja krivica, ki se pri volitvah kmetom godi, in kako bi se kmetu polajšali preveliki stroški pri gospokah. Preštevilo se je, da po dosedanjem volilnem redu za Štajersko pride 1 poslanec za deželni zbor, pri vel. posestnikih na 22 velikih posestnikov in 6600 gl. davka, pri kmetih 1 poslanec na 37.400 ljudi in 78.300 gld. davka, pri mestih in terjih 1 poslanec na 8000 duš in 21.000 gld. davka. Ker pa kupčijske zbornice tudi 6 poslancev volijo, ki so že tako iz mest, pride prav za prav pri njih 1 poslanec na 5715 prebivalcev in 15.600 gl. davka.

Tu se vidi, kolika krivica se godi kmetom, ki verh tega nar. več vojšakov morajo državi dajati. Kadar je dvalizem Ogrom dal v posvetovanji enakosti, pri plačevanju pa manj ko tretji del, tū so Ogri rekli, da plačujejo več kervnega davka (vojakov), — pri kmetih pa nič ne velja, da tega in še denarnega davka več plačujejo. Zato že konservativne društva pošiljajo prošnje do deželnega zbora, da se ta krivica odpravi, in se sploh stroški pri gospokah na kmetih pomanjšajo.

Ta peticija je posebno natisnjena in „Kärnthner Blatt“ jo je izvolil za podlago svojih člankov v prid kmečkega stanú. Prav veselo je, da se bo na Hermanovo brošuro „die Organisation des niederen öffentl. Dienstes in Steiermark“ pri govoriških vajah v ljublj. čitavnici oziralo, in želeti je, da bi omenjena brošura in peticija se tudi po deželi na Kranjskem ne prezerla. *)

Brali ste menda že, da šolski nadzornik za Štajersko dr. Močnik gré v pokoj in je dobil red železne krone 3. verste. Prav prav škoda za tega učenega in verlega moža, ki je bil v tukajšnjem deželnem šolskem svetu edini neduhoven, ki je delal za spravo, za poslušanje želja ljudstva. Ne vém prav, kako je prišlo to, kaj je za pokoj nagnilo moža, katerega značaj se blezo ravno tako malo vjema z namerami sedanjega šolstva, kakor s sedanjo zistemo sploh. **)

Pri tukajšnjih katoličanih je veliko začudenje, ***) da je kranjski šolski svét v osmi šoli vzal eno uro verskemu nauku in jo matematiki dal! —

Iz Kostanjevice, 7. julija. Svarilo. Nekdo, ki pravi, da je iz Lucerna na Švicarskem doma, prodaja prav dobro drago stenje (tahte), posebno za večno luč pri farnih cerkvah. Pravi, da eden tacih stenjev gorí 24 ur brez utrinjanja, le nekoliko kviško naj se dvigne; klobuk, ki se na tahtu naredi pa ogenj sam povzije, ker je vmes tudi gaz ali plin, in da pri teh tahtih skoraj $\frac{2}{3}$ manj olja pogorí. Pa vse to ni res. Luč se mora velikokrat utreniti, drugači pa ugasne, olja pa skoraj pred več pogori kakor pri navadnih tahtih. Tako se je

pri nas skazalo pri dveh lučih, pri večni v cerkvi in pri bišni ali domači. Da bi več svoje robe prodal, ima lepo vezano knjižico, v katero slednji zapiše, koliko je te robe kupil, da se tako drugi ložej privabijo. Pravi tudi, da še le čez 3 leta pride nazaj, naj toraj sleherni kupi toliko, da bo imel za 3 leta dosti.

Altötting na Bavarskem, 7. jul. Kar sem zadnjič iz Monakovega pisal, popraviti moram nekoliko. Umerli Döllingerjev prijatelj je bil posveten mož, profesor prava na vseučilišči in se je pisal Zenger. Bolnik je hotel imeti nekega frančiškana, pa njegovi prijatelji so drugoga gospoda poskerbeli, kateri je nedoločen, ali tako, ali drugač. Prof. Friedrich je imel bolnika obhajati. Kje zakramente dobiti? V monakovski škofii nikjer ne, toraj se pelje po železnici v Mehrling v avgsburški škofii, k fajmoštru Renftle-tu, kateri je edini v tej škofii Döllingerjev priverženec, vzame zakramente, previdi bolnika, kateri mu pravi: „Friedrich, Friedrich! ako mi se bo tam slabo godilo, ste vi krivi!“ Friedrich odgovori: Prijatelji se ne goljufajo. — Zenger umerje, Friedrich ga pokoplje in mestna zvončka sta zvonila. Govor na grobu je poln hinavske liberalnosti; in potem so gospodje spisali protest do kralja, v katerem cerkev na novo šibajo in kot nekdanji krivoverci pomoči državne zoper cerkev išejo. Državna moč k temu molči, lažnjivo imenovane „starokatolike“ še celo proti cerkvi podpira; profesorji brez učila vživajo svoje prihodke (sinekure) in zabavljajo. Ni čudo! vsaj kaj je bavarski kralj zdaj več kot kaki podonavski knez? Kdor stavi svojo vojaško moč pod zapoved družega, je njegov podložnik bolj ali manj, in dozdevna samostojnost bo kmali padla. —

Iz Monakovega sem se bližal meji našega cesarstva in bil v prijaznem mestu Rosenheimu. Odtod sem šel pogledat po prijetnih krajih v mestice Wasserburg, katero ima ob 3 štraneh reko In. Tukaj se imeli duhovni Wasserburške dekanije svojo konferenco. Kaj pa je to, konferenca? To ime smo pri nas že pozabili. Na Bavarskem je zapoved višje cerkvene oblasti, da imajo v vsaki dekanii duhovni vsako četert leta svoje shode, in te shode obhajajo zavolj zime in daljnih potov ob lepšem letnem času. Teze (naloge) se razpošiljajo, in kdor jo dobi, jo mora obdelati in pri konferenci predlagati. Za zdaj so te-le reči imeli: Nezmotljivost razjasniti; nekaj kanoniških inštitucij; nekaj rubrik iz sv. maše, in premišljevanje. Vse tri prejšne so zadele kaplane, premišljevanje ali meditacija pa priletnega gospoda. To posvetovanje se tako lepo in redno verši, da je veselje poslušati; nazadnje se sklepa in dekanijski predsednik vse reči do škofijstva pošlje. Kaj takega je pač potrebam in času primerno? Po dokončani seji smo se marsikaj pomenkovali, dalje kot smo želeli, ker z oblakov je silovito lilo. — Cerkev je stara in polna svetinj; zidana že l. 1255, je bila prejela l. 1342 od Ludovika bavarskega za darilo doneske mestne tehtnice, „Stadtfrohnwage“, da bi se iz doneskov večna luč plačevala. L. 1634 je huda kuga gospodovala tod, in podoba kaže obljubo vseh stanov — tako tudi drugod, kjer se pa malo ali nič ne spolnuje; Lah pravi: „passato pericolo, gannato santo.“ — Iz prijaznega Wasserburga sem se peljal po pošti skoz prijetne terge Hag in š. Volbenk na železno postajo v Dorfen in od tod v Altötting, kjer je preimenitna Mariina božja pot na Bavarskem; že v 7. stoletju nahajajo znamenj, kako so verni hodili semkaj — v zdaj prijazno, v lepem kraju ležeče mesto Oetting Mater Božjo častit. Oetting pravijo, je dobil svoje ime od vojvoda Ottona. Kar je Marija celjska na Štajarskem, to je tukaj Oetting na daleč in široko. Ligorijani oskerbljujejo cerkev in opravljajo romarje. Hvaležnih spominkov je kapela Matere Božje od zunaj in

*) O priliki bode Dan. o petici spregovorila.

Vr.

**) Pri nas je ta misel, da modri mož ni mogel svojega djanja strinjati s sedanjo zistemo in je toraj raji šel v pokoj.

Vr.

***) Po pravici začudenje.

Vr.

znotraj prepolna, in ljudi iz vseh krajev je vedno dosti. Tukajšnji ljudje se prav pametno obnašajo in tudi terg z vsem, kar je mestaega in očitnega, k pobožnosti navdihuje. Tako sem tudi tukaj v daljni Bavarii Marii vse priporočal, da bi na njeno priprošnjo, ako smo vredni, Bog nas vse na duši in na telesu blagoslovil. Po dokončanem opravilu sem jo mahnil po železnici nazaj v Monakovo, ker pasijonska igra v Ammergau u me je tako mikala, da sem šel nazaj in hotel in želel videti, kar sem teden poprej zamudil.

Rimsko. Kakošen je greh — brati brezbožne časnike? Sv. Oče Pij IX so undan 30. rožn. kardinal-vikariju Patrici-u zapovedali, do duhovnih pastirjev v Rimu razglasiti okrožnico, da naj svoje podložne opomnijo, kako je branje nekterih brezbožnih časnikov pregrešno in prepovedano, in naj se ljudem dopové, da tako branje ni le odpustljivi, ampak velik greh. Fajmoštre pa zavračajo na besede: argue, obseca, increpa (grajaj, prôsi, svári). Namestnik Kristusov toži, kako hudobneži „z nesramnimi, potuhnjenimi, lažnjivimi in brezbožnimi časniki“ ostrupujejo ljudi, posebno pa mladino.

Vsled tega je kardinal-vikar dal okrožnico do cerkvenih pastirjev, ktero so tudi z léč očitno razglasili. Pisanje pojasnuje veliko škodo, ki jo dela brezverno časnikarstvo, spominja na hude šibe Božje, ki si jih nakopuje Rim, kateri je zdaj v brezbožnosti postal enak drugim glavnim mestom. In da se ne bo kdo z nevednostjo izgovarjal, toraj general-vikar več tacih časnikov po imenu naznanuje, kakor so: „La Libertà“, „Gazetta del Popolo“ (vladni list, ki ga jud Arbib vreduje). — „La Capitale“ (hinavsko-sovražljiv list, iz kterega so frajmavrarji, judje ter sovražniki vere posneli tisti ostudni roman zoper svetinje ali relikvije), — „Il Tempo“, — „Il Tribuno“, — „D. Pirlone Figlio“, — „Il Dia-volo“, — „La nuova Roma“, — „La Rapa“, — „La vita nuova“, — „La Concordia“, — „Il Mefistotele.“ —

To ob enem kaže, koliko peklenskih mlinov so nastavili framasoni, da bi rimsko ljudstvo čisto okužili, popačili in ga potlačili v vso gnjusobo pregréh in vsaktere nesreče.

Genevski poročnik pripoveduje, da že rodi sad pisanje sv. Očeta in okrožnica general-vikarja. Prodajanje zanikarnih časnikov se očitno skerčuje, mali štacunarji, prodajavci in raznašavci se branijo tega gerdega posla. Po drugi strani pa se sprejemanje katoliških listov množi dan na dan. Zastonj išejo dnevnikarji zanikarnežev to prepoved namestnika Kristusovega smešno delati in njen pomen v nič devati, zakaj glas višjih pastirjev do ovčic ima silovito moč.

Kakor po časnikih, tako tudi po komedijah in kazaliških vsaktere basni in pravljice priprostim ljudem za zgodovinske resnice v glavo gulijo. Posebno gerdo zasramujejo papeže, tako menijo odverniti, da bi papež več ne prišel do svoje veljave.

O kraljevem prihodu so bili na kapitolu napravili ples, s katerim so zadegali 800.000 lir; nižji mestni vladniki pa, katerim so zavoljo kraljevega prihoda nakladali čezobilno dela, morajo po 8–10 dni na svoje groše čakati. —

Laški ministri zdaj po raznih italijanskih mestih sem ter tje zraka išejo; in ako hoče kdo koga v zadrego spraviti, ga je le treba poprašati: kje prav za prav je italijansko glavno mesto. —

Svečavnosti preseljevalne so se v malo urah dokončale. Emanvel jo je iz Rima izpihnil, laški ministri pa z njim. Le Veskonti-Venosta je v Rimu, toda njegov dvor Valentinovče je ravno tako malo pripravljen, kakor družih ministrov poslopja.

Kakošne pa so bile tiste slovesnosti na Kapitolu

za 800.000 lir o kraljevem prihodu? Noben čeden človek se ni hotel vdeležiti, treba je bilo iskati uličarskih postopačev, še celo pcestnih žensk. To je bila taka družba, ki si ni le klobukov in žepov napolnovala s pečenko in sladkarijami z mize, temuč je še srebne nože in vilice in druge reči „uzmovala“ s kraljeve mize.

Kralj ni ne v eno cerkev pogledal, — namesto tega je pa z omenjeno družbo plesal in se gostoval z njo, pravi Genf. Korresp.

Razgled po svetu.

Na Dunaju je bilo lansko leto 78 samomorivcev in 21 samomorivk. — Samomor je naj strašnejše in naj bolj trinoško djanje, ker taki nesrečen človek ravno z ubijanjem samega sebe smertno greši in v takem stanu konec stori. Zato cerkev tacih tudi pokopavati ne smé, ako ni poterjeno, da je bil nesrečni zmešan. Krivičnost in nezvestoba, razuzdanost, zlasti neslana zaljubljenost, nejevera, je največkrat vzrok prestrašnega samomora; toraj naj gledajo brezbožni časnikarji, kako bodo odgovarjali pred Sodnikom, pri katerem jim ne bodo pomagale zvijače, lažnjivi „syllogismi cornuti“ in „izmišljene pravljice“ zoper duhovne, papeža in cerkev, s čimur ljudem vero kradejo in so jim vzrok časne in večne nesreče.

Z Dunaja pišejo v „Genf Korresp.“: „Napoleon III, prevideč svoj bližnji konec, ni hotel brez brambe pustiti Italije, svojega preljubljenega deteta, in izvolil je gosp. Beusta za „irofa“ (varuha) svoje kreature.“ — To je tiste „kreature“, ktere liberalci vedno brundajo pesmico, da Italija še ni cela skupaj, temuč hočejo imeti še nekaj lepih koscev od Avstrije k nji, — in tej kreaturi Beust „irof“?..“

Po drugi strani pa je spet prečudno, kako bi Napoleonu Italija bila „preljubo dete“, ki ga je o francosko pruski vojski tako gerdo okanila in zapustila, in to potem, ko jo je bil na noge spravil! — Vse mavtarstvo je samo seboj v nasprotji, kakor sploh oblasti teme.

Beust menda napravlja shod vladarjev iz Nemčije, Avstrije in Rusije. V čegav prid neki? Prusi enako kakor Italijani govoré, da njih Nemčija še ni cela, in Prusija dosedaj še nikoli ni bila v resnici prijazna Avstriji, tudi to pot ji bo najberže le prijazna, dokler bode Prusiji in mavtarjem v korist; molčimo o Rusiji, kateri bi vendar več zaupali kakor Prusiji in Italiji. Vse Beustovo počenjanje je zoper Rim in zoper Francosko, ki se zdaj na pravo pot obrača. Razkolništvo, krivoverstvo in mavtarstvo hoče s katoliško Avstrijo zavezo delati in iz tega ima Avstriji kaj dobrega izvirati? Bog sicer zamore tudi iz hudega dobro obuditi, — po navadni poti pa tukaj nič ne kaže.

Vélíki „Orient“, freimavrarsko gnjezdo v Rimu, kakor „G. K.“ piše, je menda sklenil, da Avstrija in Francija (katoliški državi) se morate čisto končati, potlej še le bode Rim določno glavno italijansko mesto; sklenili so toraj obé katoliški moči razdvojiti in razmesariti. — Da bodo mavtarji potlej o svojem času tudi laškega kralja pognali in sami vladali, to se tako vé, kakor tudi, da nemški cesar na versto pride; kajti mavtarji so enako sovražniki vladarjev kakor Cerkve.

V št. Hipolitu je okrajni šolski svet za okrajnega šolskega nadzornika nasvetoval vrednika „Wochenblattovega“, prof. Pško-ta, ki razširja zagrizeno sovraštvo zoper katol. Cerkve, verske vaje, katol. katekizem, papeža in duhovstvo! — Bo že šlo že — v brezno.

V Bolonji je bilo o Pijevi 25letnici toliko ljudi pri sv. Obhajilu, da se nevdeleživci zamorejo komaj na 5 odstotkov šteti. V Bolonji, v Riminu, v Česeni, Fa-

enci in drugod velikanske stolnice niso mogle vsih ljudi obsepati. — Ali ne bode silna večina katoličanov na Italijanskem prej ali poznej vesla v roke dobila, razbojniški in tolovajski framasoni pa bodo šli v svoje kertove luknje nazaj? To je čisto gotovo, zakaj še nikoli ni brezbožnost in pregreha za stanovitno zmagala. Da pa tolikrat tati in potepuh 50 poštenih strahuje, so velikrat katoličani sami krivi, ker tiho molče in hvalležno kimajo, ko jim krivičniki in budodelniki orehe na glavi tolčejo, kakor Italijan pravi, ter teptajo njih svetosti.

V Aradu je komedijanka Evfrozina Rost padla z vervi, ki jo je bila hudobna roka skrivaj narezala, in se ubila. Prav nespodobno je, ako se ženske po vervéh ali konjih zvirajo; ničudo, da večkrat staknejo, kar išejo.

Sv. Alfons Ligvorij je po apostolskem pismu dobil naslov „cerkvenega učenika“.

Delegacije na Dunaju so 19. t. m. sklenjene. — Poravnava s Poljci se utegne res doveršiti. Dosedanji poročnik v Rimu je izvoljen za avstr. poslanca v Carigradu. Davno že je bil naveličan „beustovanja“ v Rimu.

Ljubljanski in drugi mavtarski polizki so zopet veliko pisali in lagali, da so sv. Oče nevarno bolni. Stokrat so bili že osramoteni, pa svoj čas dalje lažejo. — Dober apetit čitalcem! — Med tolikimi drugimi so sv. Oče te dni sprejeli poslanstvo iz Torina, ktero samo jim je izročilo adresno s 70.000 podpisov.

Vikš škof v Parizu je postal stari turonski vikš škof Monsgr. Jož. Hipolit Guibert. — Francoski škotje so 22. jul. izročili narodnemu zboru prošnjo, da naj se sv. Očetu njih oblast poverne, in prošnja je izročena ministerstvu za zunanje. Dobro znamenje.

Iz Rima. „Tribuno“, eden naj bolj zaverženih časnikov, je bil raznesel, da so Viktor Emanuelu o njegovem prihodu v Rim tudi nekteri kardinali vošili srečo in si s tem grozovito jezo v Vatikanu nakopali. Pomnimo, da smo to brali tudi po avstr. „blatoslovcih“; zdaj pa se je zvedilo iz Rima, da vse to je gola laž.

Na Španjskem se je več ministrov ti službi odpovedalo in izvoljeno je novo ministerstvo. — Pravijo, da so zasačili Primove ubijavce.

Iz Ljubljane. Novomašnikom letošnjim je gosp. stolni organist Ant. Förster zložil in daroval slavilno pesem z naslovom: „Novomašniku“, k kateri je gosp. bogoslovec Iv. Podboj besede zložil. To lepo znamenje priserčnosti med seboj skladatelju in novim mašnikom dela čast. Celi zvezek Försterove zbirke obsega pa 25 cerkv. pesem.

S popotvanja po Nemškem se je g. dr. J. Sterbenec ob koncu unega tedna domu povernil.

Iz Trebnja. — Že si, ljuba Danica, naznanila po slovenskih pokrajinah tužno vest, da so naš v. č. gosp. dekan Jožef Rozman 10. t. m. umerli. Z naslednjimi versticami jim pa tudi ti postavi majhen spominek. —

Rajni g. dekan so bili rojeni 11. februarja l. 1801 v ljubenski fari na Gorenskem; v šolo so hodili v Ljubljani, ter so bili po izverstno dokončanih bogoslovskih šolah v Sologradu za mašnika posvečeni. Pastirovali so potem kot duh. pomočnik v št. Jerneju, v Semiču in Šmartnu pri Litiji. Bili so obdarovani od Boga s posebno terdnim zdravjem, ter so povsod nevtrudeno delali. Iz Šmartna so bili izvoljeni za župnika borovniški fari; potem so dobili cerkniško faro in bili so tudi za dekana izvoljeni. Leta 1848 so se pa preselili v Trebnje, ter so bili celih 23 lét župnik in dekan Trebanjski. — Sloveli so kot izversten govornik, in še kot duh. pomočnik so bili vabljeni za pridigarja pri novih mašah in drugih slovesnostih. Kot župnik in dekan so imeli

še večkrat priložnosti pokazati svojo zgovornost pri raznih veselih in tudi žalostnih slovesnostih.

Ranjki, akoravno so služili na dobrih farah, vendar niso pesebnega premoženja zapustili. Več stričnikov so šolali, in bili so radodarni, posebno v velikem. Tudi to, kar so zapustili, so volili večidel ubogim in cerkvam. Vse fare, kjer so služili, dobijo svoj del iz njih zapuščine; zakaj ves denar, ki se je skupil na dražbi za premakljivo blago, se bode delil med omenjene fare in njih uboge.

Pogreb je bil kaj slovesen; 37 duhovnov jim je skazalo zadnjo čast; med temi vis. č. prošt iz Novega mesta, ki so pogreb vodili, in vis. čast. prošt dr. Jarec. Tudi ljudi se je bilo soslo silo veliko, kljub neugodnemu vremenu.

Bog jim daj unod vživati sad njihovega obilnega truda ovčicam pa, katerim so lomili kruh božje besede, zvesto spolnovati njih nauke.

Iz Francoskega in iz Rima pišejo, da tisto pisanje Thiers-a do sv. Očeta je bilo podtaknjeno. Skoval ga je bil florenški časnik „Internationale.“ Thiers se obnaša moško; za poslanca v Rim je dal papežu čisto vdanega moža d' Harcourt-a, in zdaj ko so Italijani glavni sedež prenašali iz Florenca v Rim, Thiers ni hotel, da bi se francoski poslanec tega vdeležil, temuč ga je domu v Verzajl poklical.

Narodni zbor francoski se je 23. julija v Verzajlu pečal s prošnjami Francozov v prid sv. Očeta. O tej priliki je Thiers poterdil svoje nekdanje prijazne misli za papeža-kralja, pristavil pa, da z Italijo, podpisano od vse Evrope, mora Francija v miru ostati. „Unità“ k temu pravi: „Ne vemo, kako se more v Evropi in na svetu o miru govoriti, dokler je sv. Oče v sedanjih okolišinah...“ Dokler nam Thiers pravi, da Francija se ne more vojskovati, mu verjamemo; ako pa pristavlja, da zavolj miru se mora terpeti to, kar se je zgodilo in se godi v Rimu, smo prisiljeni prašati tako učenega Thiers-a, kaj pomeni beseda MIR? — Francija zapusti Thiers-a, ako on mižurkne, da bo zapustil svete pravice papeževe. — Pervi živelj miru za Francosko, za Evropo in za svet je varstvo in bramba papeža-kralja. In vsi politikarji, vsi državniki naj so si svesti, da miru ne bodo imeli ne domá narodi, ne med seboj dokler Rim ostane to, kar je zdaj. Grizlo jih bo razpertje, zavidnost, rovarstvo, socijalizem... vsi naj zanikarniški državljani bodo menili imeti pravico tako delati z lastnimi vladarji, kakor se na Laškem dela s papežem...“

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Z Jančjega: Duhovni pastir 5 gl., nekteri verniki 2 gld. — Iz š. Gotharda: „Papežu-kralju“ zvesti verniki 7 gold., 1 liro, za 1 gold. 40 kr. star. den. v sr. in 1 sreb. den. od ces. Hadriana. — Iz Št. Vida pri Zatičini, duhovni s farani: 51 gl., in sicer 11 gl. v srebru, drugo v papirju, med tem 7 gl. 19 kr. od šolarjev s prošnjo sv. blagoslova za srečno zadnjo uro. — 1 zlat in 3 križevake: „Kdor cekine in tolarje bolj ljubi, kakor mene, mene ni vreden.“ — Zapoška fara daruje sv. Očetu v spomin petindvajsetletnice 2 gl. 25 kr.; vsi prosijo blagoslova za srečno zadnjo uro! — Iz Kroke: Mar. Pesjak 1 gl. v sr.; g. H. K. 1 rimski terdnjak; M. K. 1 terdnj. za 1 gl. 50 kr. — Fara Gojzd pri darovanji med slovesno sv. mašo 18. rožn. 1871 za sv. Očeta Pija IX 9 gld. 50 kr. — Iz nekterih dobrotnih rok 2 gl. —

Za gosp. mis. Pirca. G. S. Z. na V. 35 kr. (ostanek pri plačevanju).

Za oo. Trapiste. M. Jeklar 1 gl. P. in Fr. Noč 1 gl.